

SPIS TREŚCI

Przedmowa do wydania drugiego	11
-------------------------------------	----

Uświęcenie

MAGOWIE	25
---------------	----

<i>Pracząsy</i> . Czar słowa i obrazu 25. Baśniowi czarownicy 25. Orfeusz, nieudany szaman 27. Merlin 33. <i>Kalewala</i> 34. <i>Edda</i> 35. Istota poezji czarodziejskiej 36.	
<i>Renesans</i> . Orfeusz jako symbol sztuki 37. Czarowność jako motyw artystyczny 39. Szekspir 39. Grimmelshausen 44.	
<i>Preromantyzm</i> . Powrót magii 45. Rousseau i Anglicy 46. Hamann, Herder 47. Okres burzy i naporu 49.	
<i>Goethe</i> . Młody Goethe jako mag 50. Jego odwrót od magii 54. Magia u późnego Goethego 56. „Demoniczność” 64. Goethe jako umysł demoniczny 66.	
<i>Romantyzm niemiecki</i> . Nowa orfika 70. Jean Paul 71. Wackenroder 72. Novalis 73. Brentano 76. Eichendorff 77. Kleist 80. Grillparzer 81. Hoffmann 83. Mörike 84. Bettine 85. Bachofen o religii dionizyjskiej 86.	
<i>Romantyzm europejski</i> . Orficy angielscy i francuscy 87. Hugo 88. Wagner i Nietzsche 90. Symboliści 91. Rimbaud 92. Neoromantyzm, Rilke 92.	

JASNOWIDZE	95
------------------	----

<i>Widzenie magiczne i widzenie mistyczne</i> . Dwie formy w judaizmie 95. Jasnowidze greccy 97. Jasnowidztwo magiczne i mistyczne 97.	
<i>Prorocy żydowscy</i> . Mojżesz 98. Prorocy biblijni 99. Tragiczna przesłanka ich języka 102. Jeremiasz 103. Prorocy jako poeci 103.	
<i>Państwo Boże</i> . Profetyczna polityka 104. Wizja Izajasza państwa pokoju 107. Dziejowy tragizm mesjańskiej obietnicy 108.	
<i>Tragedia grecka</i> . Attycka tragedia jako spadkobierczyni profetyzmu 109. Jej temat 111. Ajschylos 112. Sofokles 113. Eurypides 114. Platon o natchnieniu 115.	
Poeta vates. Średniowieczni kaznodzieje 116. Dante 117. <i>Vates</i> jako ideał sztuki świeckiej 119. Luter 120. Przeciwnieństwo sztuki religijnej i świeckiej 121. Milton 122.	
<i>Święta literatura Niemców</i> . Odrodzenie literatury sakralnej 124. Klopstock 126. Blake 128. Hamann 129. Sturm und Drang 130. Herder 130. Goethe a profetyzm 131. Hölderlin 136. Pestalozzi 141.	

Współcześni jasnovidze i prorocy. Romantyczny mistycyzm 142. Europejska poezja profetyczna 143. Gotthelf 145. Kierkegaard 147. Ibsen 148. Dostojewski 148. Nietzsche 151. Ekspresjonizm 153. Religijne utwory Rilkego 153. Trakl 154. Typ profetyczny w XX wieku 155.

PIEŚNIARZE 157

Widzenie mityczne. Pieśń jako dar natury 157. Ekstaza 159. Kult bohaterów 160. Tragizm upojenia życiem 161. „Złoty wiek” Hezjoda 162.

Wspaniałość śpiewacza. Archaiczna praforma: jedność działającego i pieśniarza 162. Uduchowienie 164. Klasyczny styl dworski 165. Grecy aoidowie 166. Hezjod 167. Homer 168. Alkajos i Safona 168.

Śpiewaczy tragizm. Mroczne strony służby panu 169. Pindar 172. Degeneracja sztuki śpiewaczej 175. Rzym 175. Ferdousi 177.

Skaldowie i rycerze. Pieśniarze germańscy 178. Kunszt skaldów 179. Skald Egil 179. Narodziny poezji rycerskiej 181. Niemiecka poezja rycerska 183. Walther von der Vogelweide jako poeta Rzeszy 185. Dante jako pisarz polityczny 186.

Klasycyzm. Arystokratyczny duch renesansu 187. Corneille, Racine, Molière 188.

Klasyka niemiecka. 1. Przesłanki historyczne 191. Epizod z Jowiszem w *Simplicissimusie* 192. Tragiczne rysy klasycyzmu niemieckiego 194. – 2. Fryderyk Wielki 199. Klopstock 199. Wieland 201. Lessing 201. Schiller 202. – 3. Problem mitu, Osjan 205. Winckelmann 207. Konflikt Herdera 207. – 4. Goethe i ideał śpiewaczy 209. *Torquato Tasso* 212. Goethe i Napoleon 217. Pieśniarz w *Dynanie* 218. Samotność i cześć dla władzy późnego Goethego 219.

Pieśniarze bez bohaterów. Hölderlin 223. Kleist 228. Grillparzer 231. Platen 234.

Zmierzb bożyszczy. Kult klasyków 236. *Witiko* Stiftera 237. Triumf Wagnera 237. Nietzschego filozofia mocy 238. Fontane 238. Stefan George 240. Spitteler 241. Weinheber 241.

Nieświeci

KUGLARZE 243

Typy wtórne. Osłabienie i zmańczenie pierwotnych form 243. Literatura autentyczna i nieautentyczna 244.

Królestwo Hermesa. Czary i zwodzenie 245. Hymn Homera do Hermesa 245. Kuglarstwo magiczne, mistyczne i spod znaku Muz 246. Literatura i anarchia 249.

Literacki świat podziemny. Średniowieczni ludzie zabawy 249. Archipoeta 251. Neidhardt z Reuentala 252. Oswald von Wolkenstein 252. Villon 252. Poezja błazeńska 253. Kuglarz Grimmelshausen 254.

Waganci mieszczańscy. Günther 255. Lessing 258. Bürger 258. Wędrowiec Goethe 259. Euforion-Hermes 260. Faustyczny niepokój późnego Goethego 261. Romantyczna poezja grajka 262. Ironia romantyczna 264.

Poètes maudits. Byron 265. Heine 267. Bohema 268. Baudelaire 269. Verlaine 270. Rimbaud 271. Wedekind 272. Współczesny szarlatanizm 273.

KAPLANI 275

Duch kapłański. Religia kultu 275. Uświęcenie kapłańskie 276. Kapłani i prorocy 277. Kapłański styl 278. Biblia 280. Paweł 281.

Literatura kościelna. Pierwsza literatura kościelna w Niemczech 281. Pisarstwo duchownych rozwiniętego średniowiecza 282. Gotycki mistycyzm 285. Teatr duchowieństwa 285. Degeneracja 286.

Podział Kościoła. Luter jako pisarz 286. Calderón 287. Duchowość baroku 288. Kacerstwo magiczne: Jakob Böhme 290. Kacerstwo mistyczne: pietyści 290. Zmierzch protestanckiej pieśni kościelnej 291.

Sekularyzacja. Kres poety-kapłana 291. Oświeceniowy literat jako jego dziedzictwo 293. Wolter 295. Diderot 296. Rousseau 296. Wieland 297. Lessing 297.

Uświęcenie wymiaru ludzkiego. Claudius, Hebel 298. Herder 299. Hölderlin 300. Kapłaństwo u Goethego 301. Odnowienie przez Schillera godności kapłana 301.

Romantyzm kościelny. Marzenia o świętości 305. Zacharias Werner 306. Wiąż z Kościołem 307. Nawrócenie Brentana 308. Pobożność Eichendorffa 308. *Alter Turmbau Mörkego* 309.

Kapłani bez Kościoła. *Nachsommer* Stiftera 310. Kapłaństwo epigonów 312. Świętość u Flauberta i Meyera 312. *Geistliches Jahr* Annette von Droste 313. *Wielki Inkwizytor* Dostojewskiego 313. Gotthelf 314. Ibsen 315. Tolstoj 316. Niemieccy założyciele religii 317. Kafka 317.

POECI 319

Literatura wawrzyńska. Wergiliusz 319. Poezja epigonów 322. *Vates* jako ideał literatów 323. Petrarca 325. Poezja neolacińska 326. Klasycystyczne piękno duchowość 326. Ariosto 327.

Tragizm poetów. Ruchliwość poetów dworskich 328. Camões 329. Hütten 330. Klasycyzm jako zwycięstwo estetyzmu 330. Siły przeciwstawne 332. Problem klasycyzmu 332.

Klasycyzm niemiecki. Blaski i nędze niemieckiej poezji barokowej 333. Gryphius 334. Literackie rokoko 334. Wieland 336. Poeta Goethe 337. *Dywan* jako zabawa 338. Goethe literat 340.

Arystokracja na wymiaru. Poeta romantyczny 341. Arystokratyczni rewolucjoniści i reakcjoniści 343. Mistrz drobiazgu Mörike 344. Dekadencja 345. Monachijski parnas 346. Hofmannsthal 348.

Ubóstwo

Kultura mieszczańska. Duch miejski 349. Ubodzy i bogaci u proroków 350. Ubóstwo zakonników 351. Pisarz i pieniądze 352. Mieszczański ideał sztuki 353.

Literatura mieszczańska. Dante – bez ojczyzny 356. Chaucer 356. Hans Sachs 356. Rabelais 357. Corneille 357. Cervantes 358. Simon Dach 359. Wolny pisarz 360. Chatterton 361. Duch niemieckiej literatury oświeceniowej 361. *Critische Dichtkunst* Gottscheda 363.

Uświęcenie biedy. Günther jako pieśniarz mieszczański 364. Nieszczęście Lessinga 365. Wieland 366. Schiller 367. Schronienie Goethego 368.

Pieśniarz ludowi. 1. Poeci ludowi epoki Rousseau 369. – 2. Romantyczna teoria poezji ludowej 372. – 3. Piewcy wolności Młodych Niemiec 375.

Zaciemnienie. 1. Uprzemysłowienie literatury 379. Literatura a dziennikarstwo 381. – 2. Autorzy odnoszący sukces 383. Stifter jako urzędnik 384. Hebbel 386. Głodujący pisarz jako objaw 387. – 3. Pisarz w okresie śmierci mieszczaństwa 387. Zwycięstwo literatów 390. Thomas Mann 391.

Cierpienie

Poeci szczęśliwi. Tło powstawania pogodnych dzieł 395. Lope 396. Burns 396. Andersen 397. Puszkina i Gogol 397.

Choroba pisarzy. Defekty cielesne 398. Choroby organiczne 401. Niewidomi protocy i pieśniarze 401. Epilepsja 402. Melancholia 402. Ból jako źródło sztuki 403.

Obłąd. Medyczne ujęcie artysty chorego psychicznie 405. Pogląd Platona 406. Szaleństwo Muz: Tasso 406. Szaleństwo jasnowidza: Hölderlin 407. Szaleństwo magiczne: Schumann 409.

Uświęcenie cierpienia. 1. Droga w samotność 410. Wygnanie polityczne 410. Stopnie rangi cierpienia 412. – 2. Cierpienie heroiczne 413. Cervantes 413. Milton 414. – 3. Mistyczny ideał cierpienia 415. Dostojewski 416. Ból w tragedii 417. Schiller 417. Stifter 418. – 4. Romantyczna magia cierpienia 420. *Weltschmerz* 421. Środki odurzające 423. – 5. Goethe jako cierpiący 424. Jego uzdrawiająca sztuka 425. Mozart 426.

Wyrzeczenie

Fantazja erotyczna. Brak szczęścia pisarza w miłości 427. Oczarowanie erotyczne 429. Pielęgnowanie wizji erotycznej 431.

Miłość demoniczna. 1. *Tristan i Izolda* Gotfryda ze Strasburga 435. Szekspir 438. – 2. Gloryfikacja namiętności przez Goethego 441. Jego niewierność jako kochanka 443. – 3. Romantyczny erotyzm 444. – 4. Grillparzer 449. Balzac 452. Baudelaire 453.

Święta miłość. 1. Nauka Platona o miłości 454. *Minne* duchowa i świecka 455. Dante 456. Racine 457. – 2. Profetyczne małżeństwo Hamanna 457. Romantyczny mistycyzm miłości 458. – 3. Goethe jako mistyczny kochanek 463. Jego wyrzeczenie 466.

Miłość arystokratyczna. 1. Służba miłosna 467. Petrarkizm 468. Goethe jako świecki piewca erotyzmu 470. Erotyzm estety 472. – 2. Mieszczańska miłość wysoka 473. Günther 473. Hebel 475. Stifter 475. Keller 477. Flaubert 478.

Wina

Pisarz jako oskarżony. Argumenty przeciw pisarzowi 481. Błędna obrona 484.

Wina literacka. Wina pisarstwa 485.

Formy winy. 1. Wina magiczna 487. Goethe 487. Romantyczne poczucie winy 490. Wina erotyczna 492. – 2. Mistyczne poczucie winy 494. – 3. Świeckie pojęcie winy 498.

Milczenie. Zamknięcie jako pokuta 501. Demoniczne zamknięcie 502. Milczenie spełnienia 502. Zamknięcie współczesnego pisarza 503.

Fantazja

Widzenie w obrazach. Potęga fantazji 505. Jej obrazowość 507. Symbol 508. Pokrewieństwo z wizją religijną 510. Wizja literacka 513. Trzy podstawowe wizje 514. *Fantazja magiczna.* Symbole magiczne 515. Romantyczna teoria fantazji 517. Wy różniki magicznej fantazji 521.

Fantazja mistyczna. Profetyczny język obrazów 523. Alegoria 524. *Artyści* Schillera 526. Jego teoria wzniosłości 527. Wizja losu 528.

Fantazja mityczna. Widzenie kształtów 529. Goethe jako wizjoner kształtów 530. Ody i elegie Hölderlina 531. Gotthelf i Stifter 532. Skostnienie w artyzm 532.

Tragizm obrazów. Nieobliczalność fantazji 533. Jej tragiczna interpretacja przez Solgera 534. Historyczny wpływ obrazów literackich 535. Ich negacja przez nowoczesny umysł 535. Dzieje ducha przesądzają o losie obrazów 537. Bachofen o zepsuciu symboli 537.

Słowo

Podstawowe formy języka. Literatura jako wizja ukształtowana 539. Epika, liryka i dramat jako domniemane podstawowe formy kształtowania 540. Trzy osoby gramatyczne 541.

Język pierwszej osoby. Literatura ja 541. Elementy wersu magicznego 543. Tragizm magicznego słowa 547.

Magiczna forma. 1. Formalne prawo literatury ja 548. Magiczna liryka 549. – 2. Magiczna epika 550. – 3. Magiczna dramaturgia 554.

Język drugiej osoby. Spotkanie z ty 556. Napięcie profetyczne i dramatyczne 557. Styl napięcia i refleksji 558.

Mistyczna forma. 1. Dialogiczne praformy 561. Profetyczna epika 562. – 2. Hymniczna liryka 564. – 3. Dramat a teatr 566. Dramaturgiczne ujęcie wizji losu 567. Schiller między dramatem a teatrem 569.

Język trzeciej osoby. Wtopienie w świat 570. Życie bez śmierci 572. Gloryfikacja poprzez piękno kształtu 573.

Mityczna forma. 1. Forma jako natura 575. Pieśń i oda 576. – 2. Sztuka dramatyczna jako popęd naturalny 580. Komedia 580. Teatr czasu 581. – 3. Epika mityczna 582. Współczesna powieść prozatorska 585.

Spełnienie

Dzieło. Wola dzieła 589.

Formy tworzenia. 1. Tworzenie w upojeniu 592. – 2. Napięcie tworzenia 595. – 3. Tworzenie naturalne 600. Magia i przyroda w twórczości Goethego 603.

- Sens tworzenia.* 1. Uzasadnienie magiczne: ofiara, modlitwa, wyrocznia 607. – 2. Uzasadnienie mistyczne 612. Nauka Mistrza Eckharta o dziele wewnętrznym 614. Dzieła apokryficzne i sakralne 616. – 3. Uzasadnienie przyrodnicze 619. Służba na rzecz wspólnoty 622.
- Zwątpienie i rezygnacja.* Romantyczne wątpienie w możliwość spełnienia 623. Cierpienie na piękno 625. Współczesna sztuka wspólnotowa 626. Literatura absolutnego piękna jako lęk przed nicością 629.

Sława

- Sukces literacki.* Przesłanki doraźnego sukcesu 631. Pisarze odnoszący sukces 632. Odwrót od chwilowej sławy 633.
- Sława pisarza.* 1. Demoniczny stosunek do sławy 637. – 2. Sława jasnowidzów i kapłanów 640. – 3. Pogańsko-klasyczna wiara w sławę 643. Kryzys trzech pojęć sławy 646.
- Nieśmiertelność.* Pisarz jako przedstawiciel narodu 648. Nimb Schillera i Goethego 653. Pisarz jako przedstawiciel ludzkości 655. Przemijalność dzieł 656. Spełnienie a unicestwienie 657.

Urs Widmer, <i>Tragiczne dzieje literatury</i> Waltera Muschga	661
Nota edytorska	663
Noty	665